

1.**Laki****oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Julkisuusperiaate

Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta oikeudenkäyntiasiakirjasta sekä olla läsnä julkisessa oikeudenkäynnissä. Oikeudenkäynnin julkisuutta voidaan rajoittaa vain laissa säädetyllä perusteella ja vain siltä osin kuin suojattavan edun vuoksi on välttämätöntä eikä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaaminen edellytä julkisuutta.

2 §

Soveltamisala ja lain suhde muihin säännöksiin

Tätä lakia sovelletaan hallintolainkäyttöasian käsittelyyn hallintotuomioistuimissa.

Hallintotuomioistuimella tarkoitetaan tässä laissa korkeinta hallinto-oikeutta, hallinto-oikeutta ja vakuutus-oikeutta. Mitä tässä laissa säädetään hallintotuomioistuimesta, koskee myös markkinaoikeutta ja työtuomioistuinta silloin, kun asian käsittelyssä sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996)[, sekä muutoksenhakuasioita käsittelemään perustettua lautakuntaa, jossa sovelletaan hallintolainkäyttölakia].

Siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä, hallintotuomioistuimessa sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

2 luku

Tiedot oikeudenkäynnistä

3 §

Oikeudenkäyntiä koskevien tietojen julkisuus

Hallintotuomioistuimen diaariin ja vastaavaan asiakirjarekisteriin merkittävät hallintolain-

käyttöasiaa koskevat tiedot asianosaisesta, käsiteltävästä asiasta ja asian käsittelystä sekä ratkaisusta ovat julkisia, jollei 2 momentissa toisin säädetä.

Salassa pidetään sellaiset asianosaisen ja muun oikeudenkäyntiin liittyvän henkilön tunnistetiedot, jotka yhdessä muiden tuomioistuimen diaariin merkittyjen tietojen kanssa ilmaisevat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa yksityisyyden suojan tai henkilön turvallisuuden vuoksi salassa pidettäväksi säädetyn tiedon samoin kuin verovelvollisen tunnistetiedot, jos tieto yhdessä muiden tuomioistuimen diaariin merkittyjen tietojen kanssa ilmaisevat tiedon, joka verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) mukaan on salassa pidettävä. Asianosaisen pyynnöstä hänen tunnistetietonsa ovat tällöinkin julkisia.

4 §

Salassa pidettävän diaaritiedon antaminen

Hallintotuomioistuin voi antaa 3 §:n 2 momentin perusteella salassa pidettävän tunnistetiedon sen mukaan kuin salassa pidettävän tiedon antamisesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa. Lisäksi hallintotuomioistuin voi antaa tällaisen tiedon sille, joka tarvitsee tietoa oikeuksiensa tai velvollisuuksiensa hoitamiseksi tai jolla on siihen verrattava hyväksyttävä syy tiedon saamiseen.

3 luku

Oikeudenkäyntiasiakirjan julkisuus

5 §

Oikeudenkäyntiasiakirjan julkisuus

Oikeudenkäyntiasiakirjan julkisuudesta ja salassapidosta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. Hallintotuomioistuin voi kuitenkin salassapitosäännösten estämättä antaa oikeudenkäyntiasiakirjasta tiedon siinä laajuudessa kuin se on tarpeen oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin varmistamiseksi taikka asiaan liittyvän painavan yleisen edun vuoksi.

Oikeudenkäyntiasiakirjalla tarkoitetaan myös hallintotuomioistuimen diaaria ja tuomioistuimen ratkaisun sisältävää asiakirjaa.

6 §

Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin

Hallintotuomioistuimen on annettava oikeudenkäynnin osapuolena olevalle asianosaiselle tieto oikeudenkäynnissä esitetyistä vaatimuksista ja selvityksistä, jotka voivat tai ovat voineet vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.

Asianosaisella ei kuitenkaan ole oikeutta saada tietoa sen asiakirjan salassa pidettävistä osista, jonka julkisuuden määräytymisestä oikeudenkäynnissä on kyse, eikä 11 §:ssä tarkoitettua tuomioistuimen päätösharkinnasta ja ratkaisuehdotuksesta. Asianosaisella ei myöskään ole oikeutta saada tietoa tuomioistuimessa laaditusta esittelymuistiosta ja muusta asian valmistelua varten laaditusta asiakirjasta ennen kuin asian käsittely tuomioistuimessa on päättynyt.

Tuomioistuin voi jättää 1 momentissa tarkoitettun tiedon antamatta siltä osin kuin kyse on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:n 2 momentissa mainitusta tiedosta, jos tiedon antamatta jättäminen on välttämätöntä salassa pidettävän edun suojaamiseksi eikä tiedon antamatta jättäminen vaaranna oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumista.

4 luku

Suullisen käsittelyn julkisuus

7 §

Suullisen käsittelyn julkisuus

Asianosaisilla ja yleisöllä on oikeus olla läsnä asian suullisessa käsittelyssä, jollei jäljempänä toisin säädetä. Tuomioistuimen on ilmoitettava suullisesta käsittelystä ja siinä käsiteltävistä asioista viimeistään istunnon alkaessa.

Suullinen käsittely toimitetaan kokonaan tai osittain yleisön läsnä olematta, jos siinä esitetään tieto, joka on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain tai muun lain mukaan salassa pidettävä. Tuomioistuin voi kuitenkin päättää, että suullinen käsittely on tällöinkin julkinen, jos tämä on tarpeen oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaamiseksi.

Lisäksi tuomioistuin voi oikeudenkäynnissä osapuolena olevan yksityisen asianosaisen pyynnöstä järjestää suullisen käsittelyn suljettuna, jos julkisesta käsittelystä on asianosaiselle erityistä haittaa ja suljettu käsittely edistää tuomioistuimen tiedonsaantia asiassa.

8 §

Läsnäolo suljetussa käsittelyssä

Suljetussa käsittelyssä saavat olla läsnä oikeudenkäynnin osapuolten ja päätöksen tehneen hallintoviranomaisen edustajien ja heidän avustajiensa lisäksi sellaiset henkilöt, joille tuomioistuin on antanut tähän luvan.

9 §

Yleisön läsnäolon rajoittaminen

Julkisessa käsittelyssä tuomioistuin voi rajoittaa yleisön läsnäoloa, jos se on tarpeen todistajan, muun kuultavan tai oikeudenkäynnin osapuolen taikka tällaiseen henkilöön rikoslain (39/1889) 15 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettussa suhteessa olevan henkilön suojaamiseksi henkeen tai terveyteen kohdistuvalta uhalta. Tuomioistuin voi rajoittaa yleisön läsnäoloa julkisessa käsittelyssä myös, jos se on tarpeen tungoksen välttämiseksi tai katselmuksen kohteesta johtuvien syiden vuoksi.

Tuomioistuin voi kieltää alle 15-vuotiaan henkilön läsnäolon julkisessa käsittelyssä, jos tuomioistuin katsoo siitä voivan olla hänelle haittaa.

10 §

Suullisen käsittelyn taltiointi

Muun kuin tuomioistuimen toimesta tapahtuva valokuvaaminen, nauhoittaminen sekä kuvan ja äänen muu tallentaminen ja siirtäminen teknisin menetelmin on sallittu julkisessa suullisessa käsittelyssä tuomioistuimen luvalla ja sen antamien ohjeiden mukaisesti, jos oikeudenkäyntiin osalliset antavat siihen suostumuksensa.

Lupa voidaan myöntää, jollei

1) taltiointista aiheudu merkittävää haittaa todistajan, muun kuultavan tai asianosaisen yksityisyyden suojalle eikä se vaaranna hänen turvallisuuttaan;

- 2) taltioinnista ole haittaa suullisen käsittelyn häiriöttömälle kululle; eikä
- 3) luvan epäämiseen ole muuta niihin verrattavaa painavaa syytä.

5 luku

Ratkaisun julkisuus

11 §

Päätösharkinnan ja ratkaisuehdotuksen salassapito

Tuomioistuimen jäsen ja muu tuomioistuimen palveluksessa oleva ei saa paljastaa tuomioistuimen sisäistä päätösharkintaa eikä siihen liittyvän asiakirjan tai esittelijän ratkaisuehdotuksen sisältöä. Tämä ei estä ilmaisemasta tietoa niille, jotka toimivat tässä tuomioistuimessa lainkäyttötehtävässä. Tuomioistuimen oikeudesta muutoin antaa näitä tietoja säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tiedon ja asiakirjan salassapitoaika on 60 vuotta asian viereille tulosta.

12 §

Päätöksen julkisuus

Tuomioistuimen päätökseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään oikeudenkäyntiasiakirjan julkisuudesta. Päätöksen lopputulos ja sovelletut lainkohdat ovat kuitenkin salassapitosäännösten estämättä aina julkisia.

Tuomioistuin voi oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaamiseksi tai muun erittäin tärkeän yleisen tai yksityisen edun vuoksi päättää, että päätös on salassapitosäännösten estämättä julkinen.

13 §

Ratkaisusta tiedottaminen asianosaiselle

Jos asia on yhteiskunnallisesti merkittävä tai se on synnyttänyt huomattavaa kiinnostusta julkisuudessa ja tarvittaessa muutoinkin, tuomioistuimen on huolehdittava mahdollisuuksiensa mukaan siitä, että oikeudenkäynnin osapuolena oleva asianosainen saa ratkaisun sisällöstä tiedon ennen kuin ratkaisun sisältävästä asiakirjasta annetaan tieto yleisölle.

6 luku

Menettelysäännöksiä

14 §

Julkisuutta koskevan ratkaisun tekeminen

Oikeudenkäyntiä koskevan tiedon ja oikeudenkäyntiasiakirjan antamisesta päätetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisessa menettelyssä.

Tiedon, oikeudenkäyntiasiakirjan tai käsittelyn julkisuudesta päätetään kuitenkin hallintolainkäyttölain mukaisessa menettelyssä, jos oikeudenkäynnin osapuolena oleva asianosainen pyytää tietoa tai asiakirjaa vireillä olevaan oikeudenkäyntiin liittyen ja asia on tarpeen ratkaista pääasian yhteydessä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaamiseksi. Hallintolainkäyttö-

lain mukaisessa menettelyssä ratkaistaan myös suullisen käsittelyn julkisuutta koskevat seikat.

Jos tietoa tai oikeudenkäyntiasiakirjaa pyydetään oikeudenkäynnin aikana hallintoviranomaiselta, jonka hallussa tieto tai asiakirja on hallintotuomioistuimelle toimittamista tai lausunnon antamista varten, ja hallintoviranomainen katsoo, ettei voi antaa pyydettyä tietoa tai asiakirjaa, se siirtää pyynnön käsiteltäväksi siinä hallintotuomioistuimessa, jossa oikeudenkäynti on vireillä. Pynnön tutkimatta jättämisestä hallintoviranomaisessa ei tehdä päätöstä. Siirrosta on ilmoitettava pyynnön tekijälle.

15 §

Päätösvaltainen kokoonpano

Kun viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 14 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö on kieltäytynyt hallintotuomioistuimessa antamasta pyydettyä tietoa ja pyyntö on saatettu hallintotuomioistuimen ratkaistavaksi, asia ratkaistaan

1) korkeimmassa hallinto-oikeudessa lainkäyttöasiana kokoonpanossa, johon kuuluu vähintään kolme lainoppinutta jäsentä; ja

2) muussa hallintotuomioistuimessa hallintoasiana kokoonpanossa, johon kuuluu vähintään yksi lainoppinut jäsen.

Kun tiedon, oikeudenkäyntiasiakirjan tai käsittelyn julkisuudesta päätetään hallintolainkäyttölain mukaisessa menettelyssä, ratkaisu tehdään siinä kokoonpanossa, joka on päätösvaltainen tekemään pääasian käsittelyä koskevan ratkaisun. Hallintotuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan ennen pääasian ratkaisemista päätettävän tällaisen asian myös kokoonpanossa, jossa ei ole mukana muita kuin tuomioistuimen lainoppineita jäseniä, tai yhden lainoppineen jäsenen kokoonpanossa.

16 §

Muutoksenhaku hallintoasiana tehtyyn päätökseen

Hallinto-oikeuden, vakuutus-oikeuden, markkinaoikeuden ja työtuomioistuimen hallintoasian järjestyksessä tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

[Vakuutus-oikeuden alaiseen muutoksenhakujärjestelmään kuuluvan muutoksenhakulautakunnan hallintoasian käsittelyjärjestyksessä tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla vakuutus-oikeuteen. Muun muutoksenhakulautakunnan hallintoasian käsittelyjärjestyksessä tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Vakuutus-oikeuden ja hallinto-oikeuden valituksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.]

Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

17 §

Muutoksenhaku hallintolainkäyttöasiana tehtyyn päätökseen

Hallintolainkäyttölain mukaisessa menettelyssä tehtyyn päätökseen haetaan muutosta samassa järjestyksessä kuin pääasiaan. Päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

7 luku

Erinäiset säännökset

18 §

Maksuttomuus

Tässä laissa tarkoitetun ratkaisun tekemisestä, joka koskee asiakirjan tai tiedon luovuttamista, ei peritä maksua.

Tiedon antamisesta perittävistä maksuista säädetään erikseen.

19 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevien lainkäyttöasioiden käsittelyssä sovelletaan ennen tämän lain voimaan tuloa voimassa olleita säännöksiä. Lain 15 ja 18 §:n säännöksiä sovelletaan kuitenkin myös niiden lainkäyttöasioiden käsittelyssä, jotka ovat vireillä tämän lain voimaan tullessa.

2.

Laki**hallinto-oikeuslain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä maaliskuuta 1999 annetun hallinto-oikeuslain lain (430/1999) 22 § seuraavasti:

22 §

Oikeudenkäynnin julkisuus

Oikeudenkäynnin julkisuudesta hallinto-oikeudessa on voimassa, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 16 c §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkeimmasta hallinto-oikeudesta 22 päivänä heinäkuuta 1918 annetun lain (74/1918) 16 c §, sellaisena kuin se on laeissa 12/1979 ja 948/1984, seuraavasti:

16 c §

Oikeudenkäynnin julkisuudesta korkeimmassa hallinto-oikeudessa on voimassa, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

4.

Laki**vakuutuslain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä helmikuuta 2003 annetun lain (132/2003) 17 § seuraavasti:

17 §

Oikeudenkäynnin julkisuus

Oikeudenkäynnin julkisuudesta vakuutuslain 17 §:n muuttamisesta on voimassa, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

5.

Laki**viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21 päivänä toukokuuta 1999 annetun lain (621/1999) 11 §:n 3 momentti, 15 §:n 2 momentti, 16 §:n 2 momentti, 24 §:n 1 momentin 3 ja 27 kohta ja 33 §:n 2 momentti sekä

lisätään 11 §:n 2 momenttiin uusi 8-10 kohta ja 24 §:n 1 momenttiin uusi 3 a kohta seuraavasti:

11 §

Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin

Asianosaisella, hänen edustajallaan ja avustajallaan ei ole edellä 1 momentissa tarkoitettua oikeutta:

7) todistajan, asianomistajan tai asianosaisen taikka rikosilmoituksen, lastensuojelulain (683/1983) 40 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tai muun niihin verrattavan viranomaisen toimenpiteitä edellyttävän ilmoituksen tekijän salassa pidettäviin osoite-, puhelin- ja muihin vastaviin yhteystietoihin, jos tiedon antaminen vaarantaisi todistajan, asianomistajan tai asianosaisen tai ilmoituksen tekijän turvallisuutta, etuja tai oikeuksia;

8) tuomioistuimen sisäiseen päätösharkintaan liittyvään asiakirjaan tai esittelijän ratkaisuehdotuksen sisältöön;

9) sen asiakirjan salassa pidettäviin osiin, jonka julkisuuden määräytymistä asia koskee;

10) pakkokeinolain 5 a luvussa tarkoitettua pakkokeinoa, poliisilain 32b §:ssä tarkoitettua poliisitoimenpidettä taikka sellaisessa tullilain 20 f §:ssä tarkoitettua tullitoimenpidettä koskevassa asiassa, jossa pakkokeinon tai toimenpiteen kohteena olevaa henkilöä ei vaatimusta käsiteltäessä tarvitse kuulla.

Jos asiakirja kuuluu riita- tai rikosasian oikeudenkäyntiaineistoon, oikeudenkäynnin asianosaisella on 2 momentin estämättä oikeus saada siitä tieto muissa kuin 2 momentin 7–10 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. Asiakirjasta, joka kuuluu hallintolainkäyttöasian oikeudenkäyntiaineistoon, saa olla antamatta tiedon muissa 2 momentin 7–9 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa vain, jos tiedon antamatta jättäminen on välttämätöntä salassa pidettävän edun suojaamiseksi eikä tiedon antamatta jättäminen vaaranna oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumista.

16 §

Asiakirjan antamistavat

Viranomaisen ratkaisusta automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidetyn rekisterin julkisista tiedoista on oikeus saada kopio teknisenä tallenteena tai muutoin sähköisessä muodossa, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Kopion antaminen teknisestä tallenteesta on muutoin

viranomaisen harkinnassa, jollei toisin säädetä. Kopion viranomaisen videolla tai muulla vastaavalla kuvaamasta kuulustelusta tai muusta sellaisesta tapahtumasta, jossa henkilöä kuullaan, saa antaa kuitenkin vain, jos siihen on erityistä syytä, jollei se, jota on kuultu, anna siihen suostumustaan.

24 §

Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat

Salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä:

3) poliisille ja muille esitutkintaviranomaisille ja viralliselle syyttäjälle sekä tarkastus- ja valvontaviranomaisille tehdyt ilmoitukset rikoksesta, esitutkintaa ja syyteharkintaa varten saadut ja laaditut asiakirjat sekä haastehakemus, haaste ja siihen annettu vastaus rikosasiassa, kunnes asia on ollut esillä tuomioistuimen istunnossa taikka kun virallinen syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta tai kun asia on jätetty sikseen, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna rikoksen selvittämistä tai tutkinnan tarkoituksen toteutumista tai ilman painavaa syytä aiheuta asiaan osalliselle vahinkoa tai kärsimystä;

3 a) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja tuomioistuimen sisäisestä päätösharkinnasta sekä esittelijän ratkaisuehdotuksesta;

27) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja rikoksesta syytetylle tehdystä oikeuspsykiatrisesta mielentilatutkimuksesta, nuoresta rikoksentekijästä laaditusta henkilötutkinnasta, nuorisorangais- tuksen toimeenpanosuunnitelmasta tai vankeusrangaistuksen sijasta suoritettavan yhdyskunta- palvelun soveltuvuus selvityksestä;

33 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta asiassa, jossa tietoa pyydetään hallintotuomioistuimelta vireillä olevaan oikeudenkäyntiin liittyen, on voimassa, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomiois- tuimissa annetussa laissa säädetään. Muutoksenhausta asiassa, jossa tietoa pyydetään yleiseltä tuomioistuimelta, on voimassa, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

6.

Laki**sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22 päivänä syyskuuta 2000 annetun lain (812/2000) 27 §:n 4 momentti seuraavasti:

27 §

Tietosuojaa ja virka-apua koskevien säännösten soveltamisala

Kun tuomioistuimessa ilmaistaan tämän lain mukaan salassapidettävä tieto, suullinen käsittely on tarpeellisin osin toimitettava yleisön läsnäolematta sekä oikeudenkäyntiaineisto pidettävä salassa siten kuin oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa (/) tai oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa (/) säädetään. Menettelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä mainituissa laeissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .